ŻYCIE GOSPODARCZE

Dwutygodnik poświęcony sprawom gospodarczym Polski Zachodniej

Organ Związku Fabrykantów T. z. w Poznaniu.

Redakcja i Administracja: Rzeczpospolita 1, II — telefon 25-95.

Redaktor przyjmuje w dni powszednie od godz. 11—1; Administracja od 9—3.

Poznań, dnia 15 czerwca 1928 r.

Prenumerata wynosi: w kraju z przesyłką rocznie 20 zł, półrocznie 10 zł, kwartalnie 5 zł, zagranicą z przesyłką rocznie 24 zł, półrocznie 12 zł, kwartalnie 6 zł. Numer pojedyńczy 1 zł.

NR. 12 Wydawca: *Związek Fabrykantów T. z. w Poznaniu.* **ROK 7**

Rezolucja w sprawie podatku przemysłowego.

Walne Zebranie Związku Fabrykantów T. z. w Poznaniu stwierdza, że obciążenie firm przemysłowych w obecnych ciężkich warunkach konkurencyjnych dzisiejszą wysoką stawką podatku przemysłowego od obrotu jest nie do utrzymania na dalszą metę. Firmy bowiem przemysłowe, nie mogąc uwzględnić w kalkulacji tak wysokiego podatku, zmuszone są w wielu wypadkach płacić tenże z substancji majątkowej, co podrywa podstawy egzystencji placówek wytwórczych.

Walne Zebranie wyraża przekonanie, iż obniżenie podatku przemysłowego od obrotu nie spowoduje ubytku w dochodach skarbu państwa, o ile wszyscy podatnicy zostaną pociągnięci do świadczeń z tytułu podatku przemysłowego i przestaną się uchylać od opłat tego podatku.

Walne Zebranie Związku zwraca się do Wysokiego Sejmu, Senatu, oraz Rządu Rzeczypospolitej o łaskawe spowodowanie obniżenia stopy podatkowej podatku przemysłowego od obrotu tak ujemnie oddziaływującego na całość życia gospodarczego.

Rezolucja w sprawie stosunku do Związku Pracodawców.

Walne Zebranie Związku Fabrykantów przyjęło do zatwierdzającej wiadomości, że Dyrekcja Związku stosownie do uchwały Walnego Zebrania z dnia 5 czerwca b. r. wprowadziła do planu pracy Związku wydział dla spraw socjalnych i umów robotniczych.

Walne Zebranie zaleca władzom Związku ponowienie pertraktacji ze Związkiem Pracodawców w Poznaniu o wspólne porozumienie się w kwestji taryf robotniczych, przyczem równocześnie obowiązuje członków Związku Fabrykantów do wypowiedzenia członkowstwa w Związku Pracodawców przed 30 czerwca per 31 grudnia 1928 r.

Zależnie od uzgodnienia poglądów Związku Fabrykantów ze Związkiem Pracodawców, co musi nastąpić w przeciągu 3 miesięcy, wypowiedzenia te mogą być cofnięte.

Walne Zebranie Związku Fabrykantów T. z. w Poznaniu.

W dniu 5 czerwca b. r. o godz. 4 w sali Koła Towarzyskiego odbyło się Walne Zebranie z porządkiem dziennym:

1. Zagajenie.
2. Sprawozdanie Sekretarjatu z działalności za rok 1927.
3. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i zatwierdzenie rachunków kasowych oraz udzielenie pokwitowania Zarządowi.
4. Uchwalenie budżetu na rok 1928.
5. Wybory do Rady Związku w miejsce ustępujących członków.
6. Wolne wnioski.

Po zagajeniu Zebrania przez p. prezesa Samulskiego, złożył sprawozdanie p. dyr. Szczepański. Sprawozdanie to zostało rozesłane wszystkim członkom drukiem jeszcze przed zebraniem. Sprawozdanie z roku 1927 wygląda wyjątkowo bogate i dowodzi bardzo rozwinięcia skutecznej pracy Związku, który obecnie stara się nietylko bronić przemysłu, ale ułatwić mu przez wszelkie możliwe informacje z zakresu nauki i organizacji pracy.

Przed odczytaniem sprawozdania kasowego uchwalono na wniosek Komisji Rewizyjnej absolutorjum dla Dyrekcji i Rady Związku, poczem przyjęto przedstawiony budżet na rok 1928/29.

Wybory do Rady w miejsce ustępujących i wylosowanych członków pp. inż. Kozielewskiego, inż. Łuszczewskiego, dr. Skornego, dr. Kręglewskiego, prezesa Mieczkowskiego, dyr. Maciejewskiego, dyr. Łyczywka, konsula Niedbała i prezesa Pawłowskiego, wypadły jak następuje, wybrano: dr. Kręglewskiego, dr. Skornego, konsula Niedbała, prezesa Mieczkowskiego, prezesa Pawłowskiego, ponownie oraz pp. dyr. Starka, p. L. Szczepanowskiego, p. dyr. Prądzyńskiego.

Następnie wywiązała się bardzo interesująca i ożywiona dyskusja na temat stosunków do Zw. Pracodawców, na skutek której przeszła jednomyślnie rezolucja następującej treści:

„Walne Zebranie Związku Fabrykantów T. z. w Poznaniu przyjęło do zatwierdzającej wiadomości, że Dyrekcja Związku stosownie do uchwały Walnego Zebrania z dnia 5 czerwca b. r. wprowadziła do planu pracy Związku wydział dla spraw robotniczych.

Walne Zebranie zaleca władzom Związku ponowienie pertraktacji ze Związkiem Pracodawców w Poznaniu o wspólne porozumienie się w kwestji taryf robotniczych, przyczem równocześnie obowiązuje członków Związku Fabrykantów do wypowiedzenia członkowstwa w Związku Pracodawców przed 30 czerwca per 31 grudnia 1928 r.

Zależnie od uzgodnienia poglądów Związku Fabrykantów ze Związkiem Pracodawców, co musi nastąpić w przeciągu trzech miesięcy, wypowiedzenia te mogą być cofnięte.“

Łęka — stacją paszportowo-celną.

Z dniem 15 maja przeniesiono na linji Ostrów — granica Państwa — Kreuzburg czynności paszportowo-celne na stację Łęka, na tych samych zasadach i warunkach, na których odbywała się dotychczas komunikacja kolejowa zagraniczna na stacjach Hanulin wzgl. Kępno.

Zabezpieczenie robotników na wypadek bezrobocia.

Zarząd Obwodowy Funduszu Bezrobocia w Poznaniu podaje do wiadomości zainteresowanych zakładów pracy, że rozporządzeniem Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 15. 5. 1928 r. (Dz. Ust. R. P. nr. 57 poz. 541) najwyższa norma zarobku dziennego robotnika, stanowiąca podstawę do obliczania wkładek zakładów pracy, obowiązanych do zabezpieczenia robotników na wypadek bezrobocia, podwyższona została z dniem 31 maja 1928 r. ze zł 6,60 na złotych 7,50.

O wprowadzenie żłobków dla robotnic.

W sprawie wprowadzenia żłobków dla dzieci robotnic w fabrykach odbyły się w ostatnich czasach konferencje najpierw w Centralnym Związku Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów, a potem w Ministerstwie Pracy, z udziałem reprezentantów przemysłu, które to konferencje miały przebieg o tyle zadowalający, że ma być obecnie zaniechany nacisk na przedsiębiorstwa przemysłowe co do przyspieszenia urządzenia tych żłobków.

O organizację i poparcie eksportu.

W ostatnich dniach odbyło się posiedzenie Komitetu Wykonawczego Rady Państwowego Instytutu Eksportowego, na którem dr. Battaglia zreferował sprawę kredytów eksportowych, oraz organizacji handlowej eksportu dla różnych gałęzi przemysłu przetwórczego. Na zasadzie tego referatu Państwowy Instytut Eksportowy ma wdrożyć rokowania z Bankiem Gospodarstwa Krajowego w celu ujęcia w odpowiednie formy finansowania eksportu.

Postulaty przemysłu chciałoby Ministerstwo mieć najpóźniej do dnia 20 czerwca b. r. Wobec tego prosimy swe dezyderaty kierować spiesznie wprost do nas.

Z Komitetu Ekonomicznego Ministrów.

Na dwóch posiedzeniach Komitetu Ekonomicznego Ministrów Minister Przemysłu i Handlu referował sprawę bilansu handlowego i przedstawił szereg wniosków, względnie pomysłów, zmierzających do poprawy tego bilansu. W szczególności wnioski te idą w kierunku budowy chłodni eksportowych, zakupu okrętów-chłodni itp. W zakresie reglamentacyjnym i w zakresie celnym narazie Minister Przemysłu i Handlu niczego nie proponował. Na jedno z dalszych posiedzeń Komitetu Ekonomicznego Ministrów przygotowuje wnioski, dotyczące kredytów eskportowych i oczekuje w tym względzie także wniosków Instytutu Eksportowego.

Powiększenie się przywozu konfekcji i obuwia.

Wskutek zniesienia reglamentacji — mimo nieznacznej zresztą podwyżki ceł — ogromnie wzrasta

w ostatnich czasach import niektórych artykułów konfekcyjnych, a szczególnie obuwia i bielizny, przez co pogarsza się położenie fabryk krajowych odnośnych branż. Związki Przemysłowe zwróciły już uwagę na to ujemne zjawisko i zastanawiają się nad sposobami poprawy.

Rozwinięcie działalności Banku Amerykańsko-Polskiego.

Amerykańsko-Polski Bank, Warszawa, Królewska 3, założony przez grupę Kreugera (Szwedzko-Amerykański Trust Zapałczany, który dzierżawi Polski Monopol Zapałczany, przez dłuższy czas nie rozwijał żadnej działalności. Od pewnego czasu jednak podjął swoje czynności i rozwija je coraz bardziej, uprawiając na większą skalę dyskont weksli przemysłowych.

Dążenia do zniesienia podatku przemysłowego.

Na poniedziałkowem posiedzeniu Komitetu Ekonomicznego Minister Spraw Wewnętrznych przedstawił wniosek w sprawie poprawy sytuacji aprowizacyjnej, m in. także wniosek o zniżenie względnie zniesienie podatku obrotowego na artykuły pierwszej potrzeby w tranzakcjach od przemysłowców do handlarzy, względnie do konsumentów. Co do tego ostatniego punktu chwilowo sytuacja taktyczna nie przedstawia się łatwo, a to ze względu na trudności ustawodawcze i parlamentarne. Weszliśmy w tej sprawie w kontakt także z Wydziałem Polityki Gospodarczej w Ministerstwie Skarbu, które to Ministerstwo także i z rzeczonych względów jeszcze nie przychyla się do naszego poglądu w tej sprawie. Mimo to nie ustajemy w zabiegach, by na Komitecie Ekonomicznym ewentualny opór Ministra Skarbu został przełamany.

Otwarcie linji Ostrów Wlkp. — Pawłów Wlkp.

Dyrekcja Kolei Państwowych komunikuje, że z dniem 15 maja br. otwiera się na linji Ostrów Wlkp.—Pawłów Wlkp. ruch graniczny w komunikacji kolejowej osobowej i towarowej między Polską a Niemcami przez Sośnie — Neumittelwalde na tych samych zasadach i warunkach, na których odbywa się komunikacja kolejowa zagraniczna na innych już otwartych przejściach granicznych w okręgu tutejszej Dyrekcji Kolei Państwowych.

Po myśli litery G) (e) protokółu końcowego do artykułu 21 Umowy o wzajemnej komunikacji kolejowej z dnia 27. III. 26 r. rewizje paszportowe i celne odbywać się będą po stronie polskiej na stacji Sośnie, po stronie niemieckiej w Neumittelwalde.

Zmiana taryfy kolejowej.

Z dniem 1 kwietnia rb. obowiązują m. in. następujące przepisy:

1) przy przesyłkach półwagonowych nadawca nie może zamawiać wagonu o określonej ładowności, gdyż w tym razie kolej zastosuje stawkę dla przesyłek całowagonowych.

2) przy nadawaniu drzewa opałowego w okrąglakach należy zamieścić słowo „nieokorowane", w przeciwnym razie nie można korzystać z wyjątkowej klasy G.

Ważne dla wytwórców napojów gazowanych.

Związek otrzymał wyjaśnienie od Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, (Departament Służby Zdrowia) dotyczące dodatku saponiny do napojów gazowanych:

Departament Służby Zdrowia komunikuje, że wszelkie napoje z dodatkiem saponiny uważać należy w pierwszym rzędzie za szkodliwe dla zdrowia, następnie za zafałszowane. Takie stanowisko zajmuje nagół ustawodawstwo europejskie (Codex alimentarius austrialus, Schweizerisches Lebensmittelband itd), zwalczając dodawanie saponin do wszelkich napojów gazowanych z przyczyny ich szkodliwości dla zdrowia, zarówno jak dodawanie wogóle środków wytwarzających pianę (Schaumbildende Mittel), a więc i saponon, jako podpadające pod kategorję zafałszowań.

Stosunki handlowe z zagranicą.

W **Hiszpanji** jest wielkie zapotrzebowanie na maszyny rolnicze, ponieważ produkcja krajowa nie pokrywa tamtejszych potrzeb. Przemysł hiszpański fabrykuje jedynie maszyny rolnicze mało skomplikowane.

W **Argentynie** jest zapotrzebowanie na wszelkie wyroby szklane. — W pierwszej linji znajdą tam zbyt wyroby luksusowe.

Pewna firma **palestyńska** pragnie importować z Polski cukier, drzewo, skóry i rudy.

Pewna firma **niemiecka** pragnie sprowadzić z Polski kaliko dla celów introligatorskich (Buchbinderkaliko).

Pewna firma z **Finlandji** pragnie przyjąć przedstawicielstwo polskich firm na artykuły budowlane, węgiel kamienny, koks, artykuły kolonjalne a w szczególności jarzyny, mąka, suszone owoce, cukier itp.

Instytut eksportowy informuje, że w **Finlandji** mogą liczyć na zbyt następujące artykuły: zwierzęta żywe, artykuły żywnościowe pochodzenia zwierzęcego, artykuły roślinne i przetwory, pasza i ziarno, owoce, włoszczyzna i wszelkie rośliny jadalne, artykuły kolonjalne i korzenie, konserwy, napoje, surowce dla przemysłu włókienniczego, nici i sznury, wszelkie tkaniny, różne wyroby przemysłu włókienniczego, drzewo i wyroby, kora, gałęzie i wiklina, masa papierowa, tektury, papier, odpadki zwierzęce, szczecina, pióra, kości, rogi, kopyta, skóry, metale i wyroby z metali, maszyny i narzędzia, środki komunikacyjne, instrumenty i wyroby zegarmistrzowskie, minerały i przetwory, asfalt, terpentyna, żywica, kauczuk, oliwa, tłuszcze, wosk i wyroby, etery, olejki eteryczne, kosmetyka, farby i barwniki, produkty chemiczne i farmaceutyczne, nawozy, wyroby drukarskie, urządzenia biurowe itp.

W **Bułgarji** jest wielki zbyt na wszystkie naczynia aluminjowe. W pierwszej linji istnieje zapotrzebowanie na naczynia kuchenne, talerze, półmiski, łyżki, widelce oraz pudełka do konserw.

W **Szwajcarji** jest wielkie zapotrzebowanie na wszelkie artykuły nożownicze, ze względu na słabo rozwinięty przemysł krajowy w tej branży. Największy zbyt mają noże stołowe, deserowe, kuchenne, rzeźnickie oraz noże do owoców, do sera i scyzoryki. Pozatem w Szwajcarji mogą znaleźć zbyt wszelkiego rodzaju owoce i warzywa.

Kontyngenty przywozowe na III kwartał 1928 r.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu komunikuje, że wnioski o przydziały przywozowe z kontyngentów III kwartału 1928 r. winny wpłynąć do Izby Przemysłowo-Handlowej najpóźniej do dnia 12 czerwca br. Izba Przemysłowo-Handlowa zwraca zainteresowanym uwagę, **że z powodu ogromnego napływu wniosków, kontyngenty się szybko wyczerpują, wobec czego wnioski nie złożone w terminie, muszą być często odmownie załatwiane. Dotyczy to szczególnie samochodów, motocykli, tkanin, guzików i konfekcji.**

Firmy przemysłowe, sprowadzające towary do przeróbki fabrycznej, winny we wnioskach wyraźnie to zaznaczyć z podaniem ilości zatrudnionych pracowników i czasokresu, na jaki wymieniona we wniosku ilość towaru ma wystarczyć do produkcji. Wnioski takie uwzględnia się w pierwszej linji.

Izba zwraca również uwagę, że wnioski należy sporządzić na przepisanych formularzach, które można otrzymać bezpłatnie w Izbie. Wnioski powinne być sporządzone na każdą pozycję taryfy celnej oddzielnie (w 2 egzemplarzach). Nie mogą również być wymienione na jednym wniosku dwa, względnie więcej krajów pochodzenia, np. Anglja lub Francji, lecz na każdy kraj pochodzenia należy złożyć osobny wniosek w dwóch egzemplarzach. Pierwszy egzemplarz wniosku należy ostemplować znaczkiem 3-złotowym. Pożądane jest również dołączenie „proforma-faktury", które winny być ostemplowane znaczkiem 50-groszowym, szczególnie przy wnioskach o pozwolenie na przywóz **tkanin i roślin żywych.** Wreszcie Izba zwraca uwagę, że opłat manipulacyjnych Izby nie zwraca się w wypadkach odmownego załatwienia wniosków.

Izba przypomina, że do wniosków o udzielenie pozwoleń na przywóz towarów z Austrji i Czechosłowacji należy dołączyć faktury potwierdzone przez austrjackie wzgl. czeskie Ministerstwo dla Handlu. Wnioski o udzielenie pozwoleń na przywóz towarów z Czechosłowacji mogą importerzy również przesyłać bezpośrednio do Ministerstwa Przemysłu i Handlu — Wydziału Obrotu Towarowego.

Możność fabrykacji trójnóżków glinkowo-azbestowych.

Ponieważ krajowe fabryki siatek żarowych zaopatrują się w trójnóżki glinkowo-azbestowe sprowadzane z zagranicy, istnieje pomyślna konjunktura dla fabrykacji tych trójnóżków w kraju, gdyż zapotrzebowanie jest duże.

Ustawy i rozporządzenia.

Przepisy wykonawcze do rozporządzenia o monopolu spirytusowym.

Ukazało się rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 7 lutego b. r. (Dz. Ust. nr. 60, poz. 556) w celu wykonania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 marca 1927 r. o monopolu spirytusowym.

Przepisy wykonawcze obejmują 128 stron druku i zawierają cały szereg ważnych postanowień. Wymieniamy niektóre z nich, a mianowicie: dotyczące wyrobu i sprzedaży wódek gatunkowych. Wódkami gatunkowemi są napoje spirytusowe, zawierające oprócz alkoholu etylowego i wody, różne domieszki smakowe i aromatyczne, bądź pochodzenia roślinnego w postaci wyciągów, z owoców, traw lub korzeni (esencyj) lub soków, bądź sztuczne domieszki aromatyczne, a ewentualnie także barwniki lub cukier.

Do wódek gatunkowych zalicza się również likiery, rumy, araki, koniaki, itp. napoje, naturalne, wódki owocowe i zbożowe. Za naturalne wódki zbożowe uznaje się takie wódki, które są wyrabiane ze spirytusu zbożowego, nieoczyszczonego zapomocą rektyfikacji, zatem zawierającego wszystkie substancje, znajdujące się w surowym spirytusie zbożowym. Moc wódek gatunkowych nie może być mniejszą od 16 proc. oraz nie może przewyższać 45 proc. objętości przy 15° C.

Wódki gatunkowe z wyjątkiem wódek gatunkowych zbożowych, wolno wyrabiać tylko z rektyfikatu I gatunku lub też z rektyfikatu podwójnie oczyszczonego, odpowiadającego wszelkim wymaganiom czystości i jakości, ustalonym przez centralne laboratorjum chemiczne D. P. M. S.

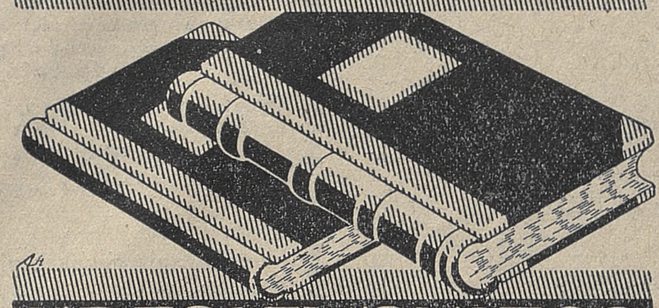
Domieszki sztuczne, służące do nadawania wódkom gatunkowym smaku, zapachu lub koloru, mogą być dodawane do wódek, o ile nie są szkodliwe dla zdrowia.

Zabrania się dodawania do wódek gatunkowych:
a) gliceryny lub innych szkodliwych dla zdrowia domieszek powiększających gęstość trunków.
b) środków, zaostrzających działanie alkoholu.

Pomieszczenia fabryki wódek gatunkowych nie mogą być połączone z jakiemkolwiek innem przedsiębiorstwem przemysłowem lub handlowem.

Terytorjum fabryki wódek wraz z wszystkiemi zabudowaniami winno być ogrodzone od innych przedsiębiorstw parkanem.

KSIĘGI HANDLOWE

KRĘGLEWSKIEGO

Znaczek fabryczny

Znaczek fabryczny

Wyroby firm krajowych, godnych polecenia:

Ceny ogłoszeń w dziale niniejszym wynoszą 25,— zł za 1 wiersz na rok 1928.

Armatura
Władysław Jezierski, w Poznaniu, ul. Słowackiego 38. Przedstawiciel „SAM“ Sp. Akc. Münstermann w Katowicach.

Barwniki nietrujące
Domagalski i Ska., Poznań, św. Marcin 34 i Garncarska 8.

Bielizna
Jan Ebertowski w Poznaniu, ul. Wroniecka 6/8 tel. 2160-2825.
W. Rakowski w Poznaniu, ulica Pocztowa 1.

Chemikalja
Wszelkie dla aptek, drogerji i fabryk dostarcza firma R. Barcikowski S. A. Poznań.

Czekolada
Goplana Tow. Akc. w Poznaniu, ul. św. Wawrzyńca 28.

Dezynfekcyjne środki, lyzol, kreolina
Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna „B L A S K“, Sp. Akc. Poznań, Al. Marcinkowskiego 5.

Dezinfekcyjne środki
Wszelkie dla aptek, drogerji i fabryk dostarcza firma R. Barcikowski S. A. Poznań.

Dębina stolarska, dębowe dykty
B. Bystrzycki T. A. Orzechowo.

Druki
F. K. Ziółkowski i Ska w Poznaniu, Górna Wilda 122.
Drukarnia Polska, T. A. w Poznaniu, ul. św. Marcin 70.

Fabryka Czekolady, Konfektów, Cukierków i Drażetek
Venetia Sp. Akc. Poznań, ul. Dąbrowskiego 97 — Telefon 69-65.

Fabryka Farb
Wielkopolska Fabryka Farb w Poznaniu, plac Wolności 17.

Fabryka krawatów, szelek, rękawiczek i chusteczek
Hałas i Kajetaniak w Poznaniu, ulica Wielka 10.

Gazety
Kurjer Poznański, św. Marcin 70.
Orędownik Wielkopolski, ulica św. Marcin 70.

Getry (kamasze filcowe)
Poznańska Fabryka Getrów Właśc. Stefan Kałamajski, Poznań, Plac Wolności 6, Telefon nr. 2135—3300.

Instalacje
W. i St. Hedinger w Poznaniu, ul. św. Marcin 26.

Konfekcja męska
Lewandowski i Ska w Poznaniu ul. Wielka 11.
F. Lisiecki, Poznań, Stary Rynek 10.

Lakiery i pokosty
Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna „B L A S K“, Sp. Akc. Poznań, Al. Marcinkowskiego 5.

Litograficzne druki
F. K. Ziółkowski i Ska w Poznaniu, Górna Wilda 122

Maszyny rolnicze
H. Cegielski Tow. Akc. w Poznaniu, Górna Wilda 142.
Centrala Pługów Parowych Poznań, ul. Piotra Wawrzyniaka 28—30.

Mydła
J. i St. Stempniewicz w Poznaniu, ul. Głogowska 55.
Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna „B L A S K“, Sp. Akc., Poznań, Al. Marcinkowskiego 5.

Mydło szare (miękkie)
Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna „B L A S K“, Sp. Akc. Poznań, Al. Marcinkowskiego 5.

Oleje eterycz. i esencje
Domagalski i Ska. w Poznaniu, św. Marcin 34

Opakowania i kartonaże
F. K. Ziółkowski i Ska, Poznań, Górna Wilda 122.

Perfumy
J. i St. Stempniewicz w Poznaniu, ul. Głogowska 55.

Piwo
Browar Huggera w Poznaniu, ulica Półwiejska 25.

Rowery, części rowerowe
„Inventia“ Spółka Akcyjna, Poznań

Samochody
Brzeskiauto Tow. Akc. w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 29.

Siatki druciane
A. Zwierzchowski i Ska, Fabryka lin konopnych, stalowych oraz siatek i wyrobów drucianych w Poznaniu i Czerwonaku, biura ul. Podgórna 10a tel. 4007.

Sukna
Poznańska Fabryka Sukna w Poznaniu, Naramowice.

Siatki żarowe
Żar Tow. Akc. w Nowym Tomyślu.

Sztuczny nawóz
Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna „B L A S K“, Sp. Akc. Poznań, Al. Marcinkowskiego 5

Tokarki precyzyjne
szybkotnące 180/280 × 1000,1500 i 2000 mm.
Tow. Akc. „Wiepofana“ Poznań, Dąbrowskiego 81.

Transport towarów
C. Hartwig, Sp. Akc. w Poznaniu, ul. Towarowa 20.

Wagony i Parowozy
H. Cegielski Tow. Akc. w Poznaniu, Górna Wilda 142.

Wódki
„Akwawit“, Tow. Akc. w Poznaniu, ulica Cieszkowskiego 5.

Zakłady Stolarskie
Zjednoczone Zakłady Stolarskie, Witajewski i Wojciechowski w Poznaniu, ul. Wybickiego 13-14

Wielkopolska Fabryka Wyrobów Papierowych

Kazimierz Świerkowski

Centrala i zakłady fabr. **Pleszew** Wlkp. — Telefon 55

Oddziały handlowe:

Poznań W. Garbary 49 Tel. 30-64

Bydgoszcz ul. Jagiellońska 29 Tel. 14-89

Największa w kraju mechan. wytwórnia torebek i opakowań

Redakcja i Administracja: Rzeczypospolita i — Czcionkami Drukarni Polskiej T. A. w Poznaniu.
Redaktor odpowiedzialny Władysław Szczepański.